

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE**

**Hodnotová orientácia zahraničnej politiky
Republiky Slovinsko**

Ondrej Schütz

Brno

Jún 2008

Obsah:

Úvod	str. 3
1. Základné východiská	str. 4
1.1. Historické pozadie	str. 4
1.2. Hodnotové východiská	str. 5
2. Bilaterálne vzťahy	str. 6
2.1. Sledované krajiny	str. 6
2.2. Čína	str. 8
2.3. Rusko	str. 9
2.4. Post – sovietsky priestor	str. 11
2.5. Egypt a Darfúr	str. 12
2.6. Ďalšie	str. 13
3. Účasť v medzinárodných misiách	str. 13
4. Rozvojová a humanitárna pomoc	str. 15
Záver	str. 17
Zoznam použitých zdrojov	str. 19

Úvod

Slovinsko je malá európska krajina nachádzajúca sa na hranici troch kultúrne – geografických celkov. Zdieľa charakter Balkánu, čiastočne i alpskej krajiny a zároveň aj strednej Európy. Rozlohou i počtom obyvateľov je dva a pol krát menšie ako Slovensko.

I historicky má Slovinsko mnoho spoločného so Slovenskom. Dlhobolo súčasťou Rakúsko–Uhorského impéria, s tým rozdielom, že patrilo do jeho predlitavskej časti. Po rozpade habsburského impéria sa Slovinsko stalo jednou z menších zväzových krajín väčšieho súštátia – Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov, v ktorom dominoval srbský element. Svoju prvú šancu nezávisle a samostatne si vládnuť dostali Slovinci, opäť podobne ako Slováci, až po páde železnej opony, začiatkom deväťdesiatych rokov 20. storočia. V roku 2004 spolu s ďalšími ôsmimi krajinami Slovinsko a Slovensko vstúpili do Európskej únie (EÚ) a Severoatlantickej aliancie (NATO).

Len málo krajín Európy je do väčšej miery v podobnom postavení ako Slovensko, než Slovinsko. Vďaka podobnostiam, ktoré spájajú obe krajiny, má analýza zahraničnej politiky Republiky Slovinsko určite relevantné implikácie i pre rozbor a hodnotenie zahraničnej politiky Slovenska.

Účelom predkladaného textu je bližšie preskúmať zahraničnú politiku Republiky Slovinsko. Pri tomto rozbere bude kladený zvláštny dôraz na vzťah Slovinska ku krajinám, ktoré sú známe svojim dešpektom k demokratickým hodnotám, porušovaním ľudských práv a pohrdaním medzinárodným právom. Taktiež nás bude zaujímať humanitárna a rozvojová pomoc poskytovaná Slovinskom a jeho účasť na medzinárodných mierových misiách.

Tento výskum sa bude týkať obdobia po roku 2000 vo všeobecnosti, avšak s dôrazom na posledných päť rokov, počas ktorých slovinské Ministerstvo zahraničných vecí systematicky uverejňuje záznamy a informácie o zahraničných cestách a rokovaní svojich predstaviteľov.

V úvode je potrebné upozorniť, že téma a predmet analýzy, o ktorú sa v tomto texte pokúsime, sú do značnej miery náchylné k subjektívnym hodnoteniam a postojom. Už v samotnom názve práce sa skrýva slovo „hodnotová“. Rôzne elementy a kroky slovinskej diplomacie môžu byť vykladané rôznymi pozorovateľmi úplne

odlišne. Autor tejto práce si je tejto skutočnosti vedomí, avšak zároveň sa zo všetkých síl snažil, aby sa zaujatému hodnoteniu a komentovaniu v predkladanom texte vyhovel.

1. Základné východiská

1.1. Historické pozadie:

O samostatnej zahraničnej politike Slovinska sa dá skutočne hovoriť až od začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia, keď došlo k postupnej dezintegrácii Socialistickej federatívnej republiky Juhoslávia. Dovtedy bola slovinská zahraničná politika iba „určitý závislý subsystém zahraničnej politiky Juhoslávie“, v ktorej dominovali srbské záujmy a predstavy o zahraničnopolitických prioritách¹. Avšak prvé prejavy narastajúcich ambícií slovinskej časti Juhoslávie na poli zahraničnej politiky boli badateľné už omnoho skôr ako v deväťdesiatych rokoch a boli pretavené najmä do Osminskej zmluvy (1975) a Alpsko – Jadranského spoločenstva (1978)².

Po tzv. Desaťdňovej vojne a vyhlásení nezávislosti 25. júna 1991 sa nový štát – Republika Slovinsko – usiloval o čo najrýchlejšie uznanie zo strany okolitých krajín, dôležitých európskych štátov, svetových veľmocí i medzinárodných organizácií. Zároveň začalo Slovinsko budovať vlastnú sieť diplomatických zastúpení. V roku 1992 už boli tieto ciele naplnené, čo sa dá dokladovať na prijatí do Organizácie spojených národov (OSN) 22. mája spomínaného roku³.

Neskôr sa Slovinci, podobne ako väčšina krajín v strednej a východnej Európe, zamerali na vstup do OECD, EÚ a NATO, na čom sa dokázali zhodnúť všetky relevantné politické strany krajiny⁴. Aj vďaka tomuto konsenzu sa ich cieľ naplnil v polovici roku 2004. Výnimočnú stabilitu zahraničnopolitickej orientácie Slovinska môžeme, okrem spomínanej širokej parlamentnej zhode na základných otázkach,

¹ Lasák, J. (2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Republiky Slovinsko*, in Stýskalíková, V. – Smekal, H. (eds., 2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvatska a Rumunská a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*, Brno, Mezinárodní politologický institut, str. 14.

² Tamtiež, str. 15.

³ *10 let Slovenije v Združenih narodih = Slovenia's 10 Years in the United Nations* (2002), Ministry of Foreign Affairs of Republic of Slovenia, on - line text (http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/Oddelek_za_OZN/10letOZN.pdf), str. 7.

⁴ Lasák, J. (2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Republiky Slovinsko*, in Stýskalíková, V. – Smekal, H. (eds., 2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvatska a Rumunská a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*, Brno, Mezinárodní politologický institut, str. 28.

pripísať i personálnej kontinuite na poste ministra zahraničných vecí, ktorým bol do roku 1993 a potom opäť od roku 2000 až dodnes⁵ Dmitrij Rupel⁶.

1.2. Hodnotové východiská⁷:

Slovinská zahraničná politika sleduje konsolidáciu a uchovanie pozície Slovinska ako nezávislej, demokratickej, stabilnej a úspešnej stredoeurópskej krajiny. Pri tom musia byť zabezpečené fundamentálne záujmy, teda prosperita a bezpečnosť krajiny a jej občanov. Zahraničná politika sa taktiež snaží o zachovanie slovinskej kultúrnej identity, avšak pamätá i na otvorenosť k ostatným kultúram. V ekonomickej oblasti sa Slovinsko sústreďuje na zabezpečenie plnej zamestnanosti, vyššej kvality života a podmienok pre ekonomický a sociálny rozvoj. Slovinsko si uvedomuje, že tieto ciele sa dajú zabezpečiť iba v bezpečnom a stabilnom medzinárodnom prostredí, ktoré je prerekvizitou i pre jeho stabilitu bezpečnosť a rozvoj.

V snahe o dosiahnutie vyššie spomínaných cieľov sa zahraničná politika Republiky Slovinsko riadi svojim ústavným systémom a rešpektom k medzinárodnému právu. S ohľadom na medzinárodné právo a Chartu OSN Slovinsko podporuje mierové iniciatívy riešenia medzinárodných konfliktov a bojuje proti medzinárodnej kriminalite, pašovaniu drog a terorizmu. Slovinsko, vzhľadom na svoju minulosť, uznáva právo každého národa na sebaurčenie a podporuje rovnaké zaobchádzanie a podmienky pre všetky nástupnícke krajiny väčšej štátnej entity. **V súvislosti s medzinárodným právom sa Republika Slovinsko taktiež hlási k podpore, presadzovaniu a kontrole dodržiavania ľudských práv, tak ako sú vymenované v medzinárodných chartách a zmluvách.**

Slovinská zahraničná politika sa v záujme čo najefektívnejšieho dosiahnutia vyššie spomínaných cieľov orientuje na európsku a transatlantickú spoluprácu a to logicky najmä prostredníctvom EÚ a NATO.

⁵ S krátkou prestávkou 5 mesiacov, keď sa stal ministrom zahraničných vecí Ivo Vajgl.

⁶ *Ministry of Foreign Affairs*, Government of the Republic of Slovenia, (<http://www.vlada.si/?gr1=min&gr2=minMzz&gr3=&gr4=&id=&lng=eng>).

⁷ Táto kapitola vychádza z textu Ministerstva zahraničných vecí Slovinska, ktorý je dostupný na http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/.

2. Bilaterálne vzťahy

2.1. Sledované krajiny:

Pri skúmaní bilaterálnych vzťahov Republiky Slovinsko s krajinami spomínanými v úvode tejto práce, teda s porušovateľmi ľudských práv, s nedemokratickými a autoritatívnymi režimami, sa budeme odvolávať na hodnotenia dvoch štúdií.

Prvým zdrojom je *Democracy index 2007* vypracovaný inštitútom *Economist intelligence unit*. Ten zostavuje rebríček 167 krajín sveta podľa úrovne demokracie. Úroveň demokracie je v danom výskume konceptualizovaná prostredníctvom piatich kategórií, ktorými sú volebný proces a pluralizmus (1), občianske slobody (2), fungovanie vlády (3), politická participácia (4) a konečne politická kultúra (5)⁸. Rebríček *Democracy index* rozdeľuje krajiny sveta do štyroch kategórií – plné demokracie, defektné demokracie, hybridné režimy a autoritatívne režimy. Pre naše účely budeme sledovať kontakty a vzťahy Slovinska s krajinami poslednej kategórie, autoritatívnymi režimami, ktorých je podľa výsledkov tohto Indexu 55⁹.

Druhým hodnotením demokracie a slobody, ktoré v tejto práci použijeme, bude rebríček, ktorý každoročne zostavuje renomovaná mimovládna organizácia *Freedom House*, a ktorý rozdeľuje merané krajiny do troch kategórií – slobodná, čiastočne slobodná a neslobodná – na základe merania politických práv a občianskych slobôd. Politické práva sú konceptualizované prostredníctvom troch kategórií – volebného procesu (1a), pluralizmu a participácie (2a) a fungovania vlády (3a). Občianske slobody sú konceptualizované podobne cez slobodu slova a názoru (1b), združovacieho práva (2b), vládou práva (3b) a personálnou autonómiou a osobnými slobodami (4b)¹⁰. Pre naše potreby sa budeme zaoberať opäť poslednou kategóriou neslobodných krajín, ktorých je aj podľa tejto neziskovej organizácie 55.

Spojením autoritatívnych režimov z *Democracy index* a neslobodných krajín z *Freedom House* získame zoznam 61 krajín. V ďalšej časti práce nebudeme analyzovať vzťahy Republiky Slovinsko ku každej z týchto krajín, ale zameriame sa na hodnotenie kontaktov Slovinska s najrelevantnejšími z týchto štátov.

⁸ Kekic, L. (2007): *The Economist Intelligence Unit's index of democracy*, Economist Intelligence Unit, dostupné on line (http://www.economist.com/media/pdf/DEMOCRACY_INDEX_2007_v3.pdf), str. 2.

⁹ Tamtiež, str. 6.

¹⁰ Freedom House, oficiálna stránka (<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=372&year=2007>).

ŠTÁT	Democracy index	Freedom House	ŠTÁT	Democracy index	Freedom House
Afganistan	1	0	Laos	1	1
Alžírsko	1	1	Líbya	1	1
Angola	1	1	Maldívy	0	1
Azerbajdžan	1	1	Mauretánia	1	0
Bahrajn	1	0	Myanmar	1	1
Bhután	1	1	Niger	1	0
Bielorusko	1	1	Nigéria	1	0
Brunej	0	1	Nepál	1	0
Burkina Faso	1	0	Omán	1	1
Čad	1	1	Pakistan	1	1
Čína	1	1	Pobr. Slonoviny	1	1
DRC	1	1	Rov. Guinea	1	1
Džibutsko	1	0	Rusko	0	1
Egypt	1	1	Rwanda	1	1
Eritrea	1	1	Saudská Arábia	1	1
Gabon	1	0	Sierra Leone	1	0
Guinea	1	1	Somálsko	0	1
Guinea - Bissau	1	0	SAE	1	1
Irán	1	1	Stredoaf. rep.	1	0
Irak	0	1	Sudán	1	1
Jemen	1	0	Svazijsko	1	1
Jordánsko	1	0	Sýria	1	1
Kambodža	0	1	Tadžikistan	1	1
Kamerun	1	1	Thajsko	0	1
Katar	1	1	Togo	1	1
Kazachstan	1	1	Tunisko	1	1
Komory	1	0	Turkménsko	1	1
Kongo	1	1	Uzbekistan	1	1
KLDR	1	1	Vietnam	1	1
Kuba	1	1	Zimbabwe	1	1
Kuvajt	1	0			

1 = v zozname autoritatívnych alebo neslobodných; 0 = mimo zoznam alebo bez údajov

2.2. Čína:

Čínska ľudová republika uznala Republiku Slovinsko ako suverénny a nezávislý štát 27. apríla 1992 a 12. mája toho istého roku dve krajiny nadviazali diplomatické vzťahy¹¹.

Čínsko – slovinské vzťahy počas celých deväťdesiatych rokov vyvíjali bezproblémovo. Bilaterálne návštevy a stretnutia medzi čínskymi a slovinskými politickými predstaviteľmi prebiehali pravidelne každý rok, a to minimálne na úrovni štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí. V roku 1998 Slovinský červený kríž poskytol 50 miliónov amerických dolárov humanitnej pomoci Čínskemu

¹¹ Embassy of PRC in Republic of Slovenia, oficiálna stránka, (<http://si.chineseembassy.org/eng/zsgx/t371695.htm>).

červenému krížu na pomoc obetiam povodní, ktoré zasiahli Čínu¹². Od roku 1999 sa výrazne zintenzívnili najmä ekonomické a hospodárske vzťahy medzi oboma krajinami¹³.

Z ekonomického hľadiska je dôležitá najmä oficiálna návšteva Slovinského premiéra Antona Ropa v Číne v decembri 2003. Ropa sprevádzala početná skupina podnikateľov a predstaviteľov Obchodnej a priemyselnej komory Slovinska (CCIS). V rámci tejto návštevy prebehli dve obchodné konferencie – jedna v Šanghaji a druhá v Pekingu¹⁴. Počet slovinských firiem investujúcich v Číne vzrástol z jednej v roku 1999 na dvadsať podnikov a dvanásť obchodných zastúpení v roku 2005¹⁵.

Od roku 2003 do roku mája 2008 prebehlo dvanásť oficiálnych medzištátnych návštev, buď na úrovni prezidentov, vlád oboch krajín, alebo parlamentných reprezentácií. Okrem týchto vysokých štátnych návštev sa, čínsko – slovinské dobré vzťahy odrážali i v častých návštevách predstaviteľov politických strán oboch krajín – v prípade Číny išlo samozrejme iba o komunistickú stranu, na slovinskej strane o Slovinskú národnú stranu a Demokratickú stranu penzistov Slovinska – a orgánov regionálnych správ a samospráv¹⁶.

Čo sa týka politických tém a vzťahov medzi Čínskou ľudovou republikou a Republikou Slovinsko tie hrali skôr malú, možno až marginálnu úlohu. Zmienka o rokovaní medzi predstaviteľmi Slovinska a Číny, ktorá by sa dotýkala ľudských práv sa objavila iba pri už spomínanej návšteve Antona Ropa v roku 2003. **Premiér Rop pre Slovinskú tlačovú agentúru povedal, že na rokovaní s čínskym predsedom vlády vyjadril podporu pokračovaniu dialógu medzi EÚ a Čínou ohľadne rešpektu a ochrany ľudských práv**¹⁷.

Naopak v otázkach Tibetu, Taiwanu a Sin-tiangu bola slovinská pozícia zdôraznená viackrát a vždy bola jednoznačná. Vyjadrili ju bývalý premiér Rop¹⁸,

¹² Tamtiež.

¹³ *Olympics and World Fair in China Chance for Slovenian Companies*, Slovenia Business Week, Vol. II., No. 51, 13.12.2004, p. 7.

¹⁴ *Prime Minister Rop Pays His First Official Visit to China*, Slovenia Business Week, Vol. I., No. 49, 8.12.2003, p. 6.

¹⁵ *Mayor of Ljubljana and Business Delegation Visits China*, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 37, 12.12.2005, p. 8.

¹⁶ Embassy of PRC in Republic of Slovenia, oficiálna stránka, (<http://si.chineseembassy.org/eng/zsgx/t371695.htm>).

¹⁷ *Prime Minister Rop Pays His First Official Visit to China*, Slovenia Business Week, Vol. I., No. 49, 8.12.2003, p. 6.

¹⁸ Tamtiež.

minister zahraničných vecí Dmitrij Rupel¹⁹ i bývalý prezident Janez Drnovšek²⁰ pri rôznych príležitostiach. Slovinsko plne rešpektuje oficiálnu čínsku politiku „jednej Číny“, ktorá vychádza z presvedčenia, že ako Tibet a Sin – tiang, tak i Taiwan sú nedeliteľnou súčasťou Čínskej ľudovej republiky.

Dobré vzťahy medzi Čínou a Slovinskom dokazuje aj fakt, že v roku 2005 vznikla na pôde slovinského parlamentu Skupina pre priateľstvo s Čínou²¹.

2.3. Rusko:

Rusko je v rebríčku Freedom House vedená medzi neslobodnými krajinami až od roku 2005, avšak už predtým bola vedená ako iba čiastočne slobodná krajina a teda negatívne tendencie sa dajú určite vypožorovať už niekoľko rokov pred rokom 2005.

Ruská federácia a Republika Slovinsko oficiálne nadviazali diplomatické vzťahy 25. mája 1992²². Odvtedy majú obe krajiny pokojné vzťahy. Najväznejším problémom, ktorý Slovinsko a Rusko museli riešiť, bola otázka splácania ruského dlhu, ktorého výška dosahovala až 130 miliónov amerických dolárov. I napriek tejto skutočnosti sa vzájomné vzťahy vyvíjali pozitívne a to i v hospodárskej oblasti, keď v roku 2004 obchod medzi oboma krajinami dosiahol 922 miliónov dolárov²³. Minister Dmitrij Rupel koncom júla 2005 označil vzájomné vzťahy za extrémne dobré²⁴.

Slovinsko – ruské vzťahy prešli zaujímavým obdobím počas slovinského predsedníctva v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). **Rusko spolu s ďalšími post – sovietskymi krajinami vyjadrovalo nespokojnosť s fungovaním a zameraním Organizácie. Rusko a jeho spojenci považovali jednostrannú orientáciu OBSE na ochranu ľudských práv za presadzovanie západných záujmov . Slovinský minister zahraničných vecí Dmitrij Rupel v decembri 2004 na konferencii OBSE v Sofii a v dobe**

¹⁹ *FM Rupel Confirms Slovenia's Respect of One China Policy*, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 9, 27.2.2006, p. 7.

²⁰ *President Drnovsek Meets Chinese Vice President*, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 17, 24.4.2006, p. 5.

²¹ *Parliament Speaker Meets Chinese Ambassador*, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 3, 17.1.2005, p. 3.

²² Embassy of the Republic of Slovenia Moscow, oficiálna stránka, (<http://moskva.veleposlanistvo.si/index.php?id=36&L=1>).

²³ Official: Russian Market Offers Great Potential for Slovenian Companies, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 37, 12.9.2005, p. 6.

²⁴ Rupel Says Relations with Russia are Extremely Good, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 31, 1.8.2005, p. 6.

práve prebiehajúcej Oranžovej revolúcie na Ukrajine podporil rovnováhu medzi tromi dimenziami činnosti OBSE - ľudskými právami, bezpečnosťou a ekonomickým rozvojom²⁵, čím vlastne podporil pozíciu pro – ruských krajín.

Vyriešenie problému ruského dlhu prišlo paradoxne v období obmedzovania slobôd a demokracie v Rusku, teda v rokoch 2006 a 2007²⁶. Koncom mája 2006 prišiel na oficiálnu návštevu do Ruska slovinský premiér Janez Janša. Janšu sprevádzala skupina štyroch ministrov a až 98 obchodných zástupcov slovinských firiem²⁷. Iba niekoľko dní po tejto „historickej“ návšteve prišla do Ruska na pozvanie štátnej Dumy aj delegácia parlamentnej Skupiny pre priateľské vzťahy s Ruskom²⁸. Počas oboch návštev bolo zdôraznené, že obe krajiny si želajú rozvoj ďalšej spolupráce.

Rokoch 2005 a 2006 sa konalo 4, resp. 5 medzištátnych návštev slovinských a ruských vládnych predstaviteľov²⁹. V minulom roku sa vzťahy medzi Ruskou federáciou a Republikou Slovinsko rozvíjali najmä na úrovni parlamentov oboch krajín, keď predstavitelia slovinskej Národnej rady navštívili Rusko štyrikrát a predstavitelia Dumy opätovovali návštevu raz. V novembri 2007 navštívil Slovinsko ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov³⁰.

2.4. Post – sovietsky priestor:

Bielorusko, Azerbajdžan, Kazachstan, Tadžikistan, Turkmenistan a Uzbekistan sú tie postsovietske krajiny, ktoré Freedom House i Democracy Index označili za neslobodné. Republika Slovinsko v žiadnej z týchto krajín nemá samostatné diplomatické zastúpenie a teda pre všetky vykonáva konzulárnu a zastupiteľskú činnosť slovinská ambasáda v Moskve.

Bielorusko ako takzvaná posledná európska diktatúra nemá veľmi úzke vzťahy so Slovinskom. V roku 2005 navštívil Bielorusko v pozícii momentálneho predsedu

²⁵ *FM Rupel Attends OSCE Ministerial in Sofia*, Slovenia Business Week, Vol. II., No. 51, 13.12.2004, p. 6.

²⁶ *Draft Agreement on Russia's Clearing Debt Outlined*, Jansa Says, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 22, 5.6.2006, p. 9.

²⁷ *Jansa and Putin Discuss Business Prospects*, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 22, 5.6.2006, p. 7.

²⁸ *Parliamentary Visit to Russia Paves Way for Better Cooperation*, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 23, 12.6.2006, p. 7.

²⁹ Event Archive, Government Communication Office, oficiálna stránka (<http://www.ukom.gov.si/eng/calendar/archive/index.text.html>).

³⁰ *Political Relations in 2007*, Embassy of the Republic of Slovenia Moscow, (<http://moskva.veleposlanistvo.si/index.php?id=212&L=1>).

OBSE minister zahraničných vecí Slovinska Dmitrij Rupel. V tom istom roku bieloruský prezident Aleksander Lukašenko vyzval na konsolidáciu vzájomných vzťahov³¹. Avšak už v marci 2006 sa po prezidentských voľbách v Bielorusku **minister Rupel na rokovaní ministrov zahraničných vecí EÚ vyjadril, že je potreba vyslať silný signál bieloruskému diktátorovi. Rupel taktiež podporil český návrh ponechať zoznam bieloruských predstaviteľov, ktorým nebudú vydávané víza do krajín EÚ, otvorený**³².

Krajiny Strednej Ázie sú európskymi štátnikmi často zanedbávané. V tomto smere je Slovinsko relatívnu výnimkou, najmä ak ide o vzťahy s dominantným subjektom regiónu - Uzbekistanom. Od roku 2003 do roku 2005 minister Rupel navštívil Uzbekistan dvakrát a uzbecký prezident Islam Karimov Slovinsko raz. Práve Karimova návšteva z marca 2005 mala veľmi pozitívny náboj a predstavovala potenciál pre ďalší rozvoj vzťahov oboch krajín. Počas návštevy uzbeckého prezidenta doprevádzal minister zahraničia Elyor Ganyev a skupina podnikateľov³³.

Avšak vzájomné vzťahy Slovinska a Uzbekistanu sa zhoršili už v máji toho istého roku po takzvanom Andidžanskom masakre. **Rupel ako momentálny predseda OBSE intenzívne vyzýval na medzinárodné prešetrenie udalostí z 13. mája v meste Andidžan**³⁴.

Začiatkom roku 2007 bola zo slovinskej iniciatívy založená Kaukazsko – kaspická komisia, ktorej predsedá Dmitrij Rupel a jej členmi sú predstavitelia politického života z EÚ, Strednej Ázie, Kaukazu, ale aj Ruska, Turecka, Iránu a USA. **Medzi hlavné poslanie Komisie patrí zintenzívnenie vzťahov medzi Európou a krajinami Kavkazu a Strednej Ázie, ekonomický rozvoj a budovanie demokratických inštitúcií**³⁵.

2.5. Egypt a Darfúr:

Slovinsko má vzhľadom na svoju polohu a veľkosť relatívne dosť intenzívne vzťahy s krajinami Blízkeho východu. Najrozvinutejšie vzťahy má Republika

³¹ *Ambassador Benedejcic Presents Credentials to Belarus President*, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 31, 1.8.2005, p. 6.

³² *EU bans visa for Belarus leaders*, BBC News, 10.4.2006, (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4895264.stm>).

³³ *Uzbekistan Interested in Slovenia's Experience*, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 12, 21.3.2005, p. 7.

³⁴ *Uzbekistan: OSCE Andijan report reaffirms need for inquiry*, Global Security, 21.6.2005, (<http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2005/06/mil-050622-irin01.htm>).

³⁵ The Caucasus – Caspian Commission, oficiálna stránka, (<http://www.caucascom.org/objectives.html>).

Slovinsko s Egyptom. Za posledných päť rokov sa predstavitelia oboch krajín stretli štyrikrát na vládnej úrovni. Minister Rupel dvakrát navštívil Káhiru a ministri dopravy oboch krajín si návštevy opätovali. Medzi hlavné témy spoločných rokovaní patria najmä spolupráca medzi egyptskými prístavmi Alexandria a Damietta na jednej strane a jediným slovinským prístavom Koper na strane druhej³⁶, otázky riešenia blízkovýchodného konfliktu a humanitárna kríza v sudánskom Darfúre³⁷.

Práve Darfúr je ďalšou agendou, ktorú si Republika Slovinsko, presnejšie jej bývalý prezident Janez Drnovšek, zobrala za svoju. **V januári 2006 slovinský prezident Janez Drnovšek spustil kampaň, ktorou chcel upozorniť na pokračujúci konflikt v sudánskom Darfúre. Súčasťou kampane boli aj návštevy niekoľkých krajín, kde Drnovšek loboval za podporu pre riešenie darfúrskej otázky. Počas jedného týždňa Drnovšek prešiel Francúzsko, Spojené štáty a Bolíviu. V New Yorku hovoril s Generálnym tajomníkom OSN Kofi Annanom. V júni toho istého roku vyzvali Drnovšek a monacký princ Albert II. na riešenie krízy v Darfúre.**

2.6. Ďalšie:

S ďalšími krajinami, ktoré na začiatku tejto práce identifikujeme ako neslobodné alebo nedemokratické, nemá Slovinsko intenzívnejšie vzťahy. S arabskými krajinami udržiava Slovinsko sporadické vzťahy. Za sledované obdobie raz navštívil Slovinsko alžírsky minister pre malé a stredné podniky. Premiér Janez Janša s viacerými ministrami a podnikateľmi naopak v roku 2006 podnikol oficiálne návštevy Saudskej Arábie a Kuvajtu³⁸.

V júni 2006 prišiel na oficiálnu návštevu Vietnamu minister Dmitrij Rupel. S vietnamskou stranou sa dohodol na vzájomnej akreditácii veľvyslancov a na rozvoji ekonomickej spolupráce. Rupel rokoval aj o využití prístavu Koper pre dovoz vietnamského tovaru a o pomoci pri odmínovaní častí Vietnamu³⁹.

³⁶ *Slovenia and Egypt Discuss Cooperation in Transport*, Slovenia Business Week, Vol. III., No. 25, 20.6.2005, p. 6.

³⁷ *Arab Peace Initiative in Center of Rupel's Visit to Egypt*, Slovenia Business Week, Vol. V., No. 18, 14.5.2007, p. 6.

³⁸ Event Archive, Government Communication Office, oficiálna stránka (<http://www.ukom.gov.si/eng/calendar/archive/index.text.html>).

³⁹ *Slovenia, Vietnam Want to Boost Cooperation*, Slovenia Business Week, Vol. IV., No. 23, 12.6.2006, p. 5.

3. Účasť v medzinárodných misiách⁴⁰

Republika Slovinsko je podobne ako Slovensko členom Severoatlantickej aliancie. Práve prostredníctvom členstva v tejto organizácii sa Slovinská armáda zúčastňuje na väčšine svojich zahraničných misií. Okrem štruktúr NATO operujú príslušníci slovinských ozbrojených síl i v medzinárodných misiách OSN a EÚ. Od roku 2000 sa Slovinsko zúčastnilo na 16 misiách v 11 krajinách sveta.

Slovinsko prispelo do piatich mierových operácií OSN, z toho slovinskí vojaci operujú dodnes vo dvoch:

- UNFICYP (september 1997 – jún 2001) – 29 príslušníkov SV
- UNTSO (október 1998 – **dodnes**) – 2 príslušníci SV
- UNMIK (október 1999 – december 2001) – 1 príslušník SV
- OHR BiH (júl 2001 – január 2003) – 1 príslušník SV
- UNIFIL (december 2006 – **dodnes**) – 14 príslušníkov SV

V misiách EUFOR pôsobil jeden vojak SV v Macedónsku v operácii Concordia, ktorá mala pomôcť pri implementácii Ochridskej rámcovej dohody, a dvaja operační dôstojníci počas operácie v Kongu, pri dohľade nad priebehom volieb v júli 2006. Od apríla 2008 pôsobí 15 príslušníkov SV v rámci misii EUFOR v Čade a Stredoafrickej republike.

Najdôležitejšia misia EÚ, v ktorej pôsobia ozbrojené sily Republiky Slovinsko, je operácia Althea v Bosne a Hercegovine, ktorú EÚ prebrala po jednotkách NATO. Momentálne pôsobí v Bosne a Hercegovine 35 slovinských vojakov, z toho 33 v rámci EUFOR, i keď ešte v roku 2003 bolo v EUFOR takmer 180 Slovincov.

Operácie NATO pokrývajú väčšinu zahraničných misií, v ktorých je Slovinsko zaangažované. Okrem už spomínanej Bosny a Hercegoviny sa príslušníci SV zapojili do 4 misií, z ktorých jedna mala čisto humanitárny charakter – v Pakistane po ničivom zemetrasení v novembri 2005. Najdôležitejšími pôsobiskami slovinských vojakov sú:

- KFOR v Kosove: počet 33 príslušníkov SV v roku 2004 bol do roku 2008 zvýšený na 363.

⁴⁰ Táto kapitola vychádza z informácií dostupných na oficiálnych stránkach Ministerstva zahraničných vecí Republiky Slovinsko (<http://www.mzz.gov.si/index.php>) a Ministerstva obrany Republiky Slovinsko (<http://slovenskavojska.si/>).

- ISAF v Afganistane: 24 slovinských vojakov z roku 2004 bolo do roku 2008 doplnených o ďalších 42.
- NATO Training Mission (NTM) v Iraku: v roku 2006 pôsobili 4 Slovinci v NTM, od februára 2007 bol tento počet znížený na dvoch.

ORG.	MISIA	ŠTÁT	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NATO	SFOR	BiH	178	x	3	1	1	2
EÚ	Concordia	Macedónsko	1	x	x	x	x	x
OSN	UNTSO	Sýria	3	2	2	2	2	2
OSN	OHR	BiH	1	x	x	x	x	x
EÚ	Althea	BiH	x	184	93	71	36	33
NATO	KFOR	Kosovo	x	33	94	143	168	363
NATO	ISAF	Afganistan	x	27	58	54	66	66
NATO	CENTCOM	USA	x	x	2	2	2	1
NATO		Pakistan	x	x	2	x	x	x
OSN	UNIFIL	Libanon	x	x	x	11	12	14
NATO	NTM	Irak	x	x	x	4	2	2
EÚ		Čad/SAR	x	x	x	x	x	2
SPOLU			183	246	254	288	285	498

Celkový počet príslušníkov slovinskej armády pôsobiacich v zahraničných misiách v posledných rokoch výrazne stúpa a to najmä pre výrazné angažovanie sa Slovinska v Kosove. Pokiaľ v roku 2003 pôsobilo za hranicami Republiky Slovinsko 183 jej vojakov, v roku 2008 je tento počet výrazne vyšší, až 498 vojakov.

4. Humanitárna a rozvojová pomoc

Humanitárna a rozvojová pomoc sú súčasťou zahraničnej politiky Slovinska. Nezávislá Republika Slovinsko začala poskytovať rozvojovú pomoc v roku 1996 a to najmä vo forme bilaterálnej spolupráce s krajinami západného Balkánu. V období pred vstupom do EÚ bol hlavným kanálom rozvojovej pomoci Pakt stability juhovýchodnej Európy. Hlavným cieľom bola rehabilitácia krajín bývalej Juhoslávie, ktoré boli zdevastované sériou vojnových konfliktov z rokov 1991 až 1995⁴¹.

Slovinsko poskytuje rozvojovú pomoc dvoma spôsobmi a to prostredníctvom bilaterálnych dohôd (1) alebo medzinárodných organizácií (2). Čo sa týka bilaterálnej rozvojovej pomoci, tá sa sústreďuje najmä na najbližšie okolie Slovinska – východnú

⁴¹ *International Development Cooperation and Humanitarian Assistance*, Ministry of Foreign Affairs, oficiálna stránka, (http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/international_development_cooperation_of_slovenia/).

Európu a Balkán. Slovinsko podpísalo dohody o bilaterálnej rozvojovej pomoci s Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Čiernou Horou, Macedónskom, Moldavskom, Srbskom a Ukrajinou.

Table 1: International development cooperation of Slovenia 2002–2004 – geographic distribution (financial contribution to the EU budget not included)

Area	2002	2003	2004
World dimension	1710 mio SIT (7.11 mio EUR)	1960 mio SIT (8.18 mio EUR)	1710 mio SIT (7.11 mio EUR)
South-Eastern Europe	1,480 mio SIT (6.18 mio EUR)	1,100 mio SIT (4.59 mio EUR)	1,330 mio SIT (5.56 mio EUR)
Africa	164 mio SIT (0.68 mio EUR)	101 mio SIT (0.42 mio EUR)	361 mio SIT (1.5 mio EUR)
Asia	166 mio SIT (0.69 mio EUR)	102 mio SIT (0.42 mio EUR)	107 mio SIT (0.44 mio EUR)
South America	20 mio SIT (82,000 EUR)	14 mio SIT (56,000 EUR)	10 mio SIT (42,300 EUR)

42

⁴² *Slovenian International Development Cooperation 2002 – 2004* (2005), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, str. 12, dostupné on – line (http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/eng_mednarodno_humanitarno_sodelovanje.pdf).

Multilaterálna rozvojová pomoc sa dá ešte ďalej rozdeliť na pomoc prostredníctvom mechanizmov EÚ a mechanizmov iných organizácií, najmä agentúr a fondov OSN, Rady Európy, OBSE a Human Security Network. Podiel finančných prostriedkov použitých prostredníctvom EÚ a jej Európskeho rozvojového fondu na celkovej zahraničnej pomoci poskytovanej Slovinskom stúpa každý rok⁴³. V rámci EÚ sa prioritnými adresátmi stávajú krajiny Afriky, Karibiku a Oceánie⁴⁴.

Ako nová členská krajina EÚ mala by Republika Slovinsko zvýšiť podiel svojej rozvojovej pomoci na 0,17% HDP do roku 2010 a následne na 0,33% HDP do roku 2015. Týmto spôsobom by mala EÚ prispieť k Rozvojovým cieľom milénia a dodržať i vlastný Barcelonský záväzok zvýšenia rozvojovej pomoci do roku 2015 na 0,39% HDP Únie⁴⁵.

K týmto záväzkom sa Slovinsko blíži. V roku 2004 bol podiel zahraničnej rozvojovej pomoci o niečo menej ako desatina percenta HDP – 0,0987%⁴⁶. V ďalších rokoch toto číslo kontinuálne stúpalo každým rokom o 0,014% HDP. V roku 2007 by teda mala rozvojová pomoc poskytovaná Slovinskom dosiahnuť 0,13% HDP⁴⁷. Podľa oficiálnych odhadov Ministerstva zahraničných vecí Republiky Slovinsko do roku 2010 dosiahne požadovanú úroveň 0,17% a dokonca ju aj prekoná⁴⁸.

Formy rozvojovej pomoci, ktorú poskytuje Slovinsko, sú rôzne. Od odmínovania krajín bývalej Juhoslávie, cez tréning budúcich irackých policajtov v Jordánsku, až po podporu reforiem a kvality štátnej správy v regióne Balkánu.

⁴³ Tamtiež, str. 32.

⁴⁴ *International Development Cooperation and Humanitarian Assistance*, Ministry of Foreign Affairs, oficiálna stránka, (http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/international_development_cooperation_of_slovenia/).

⁴⁵ *Slovenian International Development Cooperation 2002 – 2004* (2005), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, str. 10, dostupné on – line (http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenty/eng_mednarodno_humanitarno_sodelo_vanje.pdf).

⁴⁶ Tamtiež, str. 32.

⁴⁷ *International Development Cooperation and Humanitarian Assistance*, Ministry of Foreign Affairs, oficiálna stránka, (http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/international_development_cooperation_of_slovenia/).

⁴⁸ *Slovenian International Development Cooperation 2002 – 2004* (2005), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, str. 32, dostupné on – line (http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenty/eng_mednarodno_humanitarno_sodelo_vanje.pdf).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
GNI in mio €	25,919	26,826	27,764	28,735	29,741	30,781	31,858
ODA in thousands €	25,581	30,313	35,260	40,517	46,098	52,021	58,300
%ODA in GNI	0.0987	0.113	0.127	0.141	0.155	0.169	0.183
4.63% of the Slovenia's contribution to the EU budget mio €	7	13.5	13.5	13.5	13.5	13.5	13.5
EDF under budgetisation EDF as separate fund mio €				8 (4)	8 (8)	8 (10)	
ODA remaining for bilateral and multilateral programs mio €	18.58	16.81	21.76	24.02 (28.60)	24.60 (30.52)	30.52 (34.80)	36.80

The figures in the table are calculated from data for 2004 of the Statistical Office of Slovenia, July 2005.

49

Špeciálnu pozornosť si zaslúži rozvojová a humanitárna pomoc orientovaná na deti. V roku 2002 bol založený Fond Spoločne – Regionálne centrum pre psycho – sociálne zdravie detí, ktorý dnes operuje v bývalej Juhoslávii, severnom Kaukaze a v Iraku. Slovinsko podobne organizuje i rehabilitačné a rekreačné pobyty pre deti z konfliktných oblastí – v roku 2004 pre palestínske a židovské deti z Izraela⁵⁰, v roku 2007 pre obeť černo-byľskej havárie a pre deti z Bosny a Hercegoviny⁵¹.

⁴⁹ Tamtiež, str. 32.

⁵⁰ Tamtiež, str. 17 – 19.

⁵¹ *International Development Cooperation and Humanitarian Assistance*, Ministry of Foreign Affairs, oficiálna stránka, (http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/international_development_cooperation_of_slovenia/).

Záver

Republika Slovinsko je relatívne mladý štát avšak jeho diplomatické vzťahy a kontakty sú relatívne široké a zahraničná politika aktívna. Slovinsko je malý štát a ako taký sa väčšmi spolieha na multilaterálne jednanie a rokovania. Z vyššie uvedeného vyplýva, že bilaterálne kontakty využíva slovinská diplomacia skôr na rozvíjanie výhodných ekonomických vzťahov než na priami politický tlak na porušovateľov ľudských práv.

Zároveň však treba podotknúť, že Slovinsko sa aktívne podieľa na spoločných postupoch voči krajinám, ktoré medzinárodné spoločenstvo odsúdi (Bielorusko, Uzbekistan), a taktiež na humanitárnych a mierových misiách medzinárodného spoločenstva.

Záverom si autor tejto práce nedovolí hodnotiť, či je slovinská zahraničná politika hodnotovo orientovaná alebo nie, to nechá na povolanejších. Jediné, čo sa dá konštatovať na konci tejto práce je, že Slovinci preferujú metódy soft–power a multilaterálne postupy.

Zoznam použitých zdrojov:

- 10 let Slovenije v Združenih narodih = Slovenia's 10 Years in the United Nations* (2002), Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, dostupné on - line
(http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/Oddelek_z_a_OZN/10letOZN.pdf).
- China – Slovenian Relations* (2007), Embassy of PRC in Republic of Slovenia, oficiálna stránka, (<http://si.chineseembassy.org/eng/zsgx/t371695.htm>).
- Embassy of the Republic of Slovenia Moscow, oficiálna stránka,
(<http://moskva.veleposlanistvo.si/index.php?id=36&L=1>).
- EU bans visa for Belarus leaders*, BBC News, 10.4.2006,
(<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4895264.stm>).
- Event Archive, Government Communication Office, oficiálna stránka
(<http://www.ukom.gov.si/eng/calendar/archive/index.text.html>).
- International Development Cooperation and Humanitarian Assistance*, Ministry of Foreign Affairs, oficiálna stránka,
(http://www.mzz.gov.si/en/foreign_policy/international_development_cooperation_of_slovenia/)
- Kekic, L. (2007): *The Economist Intelligence Unit's index of democracy*, Economist Intelligence Unit, dostupné on – line
(http://www.economist.com/media/pdf/DEMOCRACY_INDEX_2007_v3.pdf).
- Lasák, J. (2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Republiky Slovinsko*, in Stýskalíková, V. – Smekal, H. (eds., 2005): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvatska a Rumunska a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*, Brno, Mezinárodní politologický institut.
- Ministry of Foreign Affairs*, Government of the Republic of Slovenia, oficiálna stránka,
(<http://www.vlada.si/?gr1=min&gr2=minMzz&gr3=&gr4=&id=&lng=eng>).
- News Archive Slovenia Business Week*, Slovenia Partner,
(http://www.sloveniapartner.com/news_archive.asp?tn=3).
- Political Relations in 2007*, Embassy of the Republic of Slovenia Moscow,
(<http://moskva.veleposlanistvo.si/index.php?id=212&L=1>).

Slovenian International Development Cooperation 2002 – 2004 (2005),

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Slovenia, dostupné on – line

(http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/dokumenti/eng_mednarodn_o_humanitarno_sodelovanje.pdf).

The Caucasus – Caspian Commission, oficiálna stránka,

(<http://www.caucascom.org/objectives.html>).

Uzbekistan: OSCE Andijan report reaffirms need for inquiry, Global Security,

21.6.2005,

(<http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2005/06/mil-050622-irino1.htm>).

Hodnotová orientácia zahraničnej politiky Republiky Slovinsko

Autor: Ondrej Schütz

Neprešlo jazykovou korektúrou.
Copyright © Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika
Medená 5
811 02 Bratislava
tel.: 02 / 546 300 61
fax: 02 / 546 300 62
e-mail: conservative@institute.sk
web: <http://www.konzervativizmus.sk>

Štúdia bola vypracovaná ako súčasť projektu „Podpora pre hodnotovo orientovanú slovenskú zahraničnú politiku,“ ktorý realizuje Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika s podporou Open Society Institute (OSI).